

УДК 339.56(477+438)

*І. П. Мандрик, к. геогр. н., доц. кафедри
країнознавства і міжнародних відносин
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки (Україна, м. Луцьк)*

Програми регіонального розвитку Європейського Союзу як чинник транскордонного співробітництва України та Польщі

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства
і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки*

Mandryk I. P. The programmes of European Union's regional development as the precondition of Ukrainian-Polish cross-border cooperation. The main programmes of regional development of European Union in frame of ukrainian-polish cross-border cooperation are characterized. The priorities of ukrainian-polish cross-border programme "Poland – Byelorussia – Ukraine 2007-2013" are determined.

Key word: cross-border cooperation, programmes of regional development, projects, European Union, Ukraine, Poland.

Актуальність тематики дослідження. Транскордонне співробітництво сьогодні розглядається як інструмент стимулювання економічного розвитку регіонів, особливо прикордонних, а також як інструмент реалізації євроінтеграційного курсу України. Це визначає необхідність активізації взаємовідносин України та сусідніх держав, передусім Польщі. Основним чинником ефективного розвитку транскордонного співробітництва є його фінансування, яке загалом здійснюється за рахунок асигнувань державного і місцевих бюджетів, інших позабюджетних джерел, а також

закордонними донорськими програмами. З огляду на вище сказане дослідження цього чинника розвитку транскордонного співробітництва між Україною та Польщею є досить актуальним.

Мета дослідження – проаналізувати програми регіонального розвитку Європейського Союзу в рамках транскордонного співробітництва України та Польщі. Для досягнення мети вирішувалися такі завдання: прослідкувати хронологічну послідовність реалізації програм регіонального розвитку Європейського Союзу, проаналізувати пріоритетні напрямки реалізації цих програм.

Виклад основного матеріалу. Протягом певного часу польсько-українське та польсько-білоруське співробітництво здійснювалось у рамках програми FARE „Східний кордон Польщі”. Основними напрямками фінансування було посилення безпеки на східному кордоні Польщі. Крім цього, в рамках Програми створено Фонд малих проектів (вартістю до 50 000 євро, більшість із них пов’язані з культурою і туризмом), Фонд малих інфраструктурних проектів (заходи сумою від 50 000 до 300 000 євро, пов’язані з туризмом, охороною навколишнього середовища, культурним співробітництвом, економічним розвитком), Фонд проектів бізнес-інфраструктури (створений із метою сприяння розвитку прикордонного співробітництва польських закладів бізнесу із закордонними партнерами на східному кордоні) [1].

Допомога ЄС у розвитку транскордонного співробітництва в Україні надавалася в рамках програми TACIS (Technical Assistance to the Community of Independent States) CBC включно до 2006 р. У період 1998–2006 рр. в рамках Програми Прикордонного Співробітництва TACIS було виділено 50,5 млн євро. Проекти чи частини проектів фінансувалися з TACIS CBC у вигляді грантів. Україна одержала підтримку від ЄС в областях розвитку прикордонної інфраструктури, екології і прикордонних областей [3].

Програма добросусідства „Польща – Білорусь – Україна” створена в рамках положення ЄС „На шляху до нового інструменту добросусідства”. Перша частина програми була запланована на 2004–2006 рр. Тобто, програма „Польща – Білорусь – Україна 2007–2013” Європейського інструменту сусідства і партнерства продовжує і розширює співпрацю на прикордонних територіях трьох держав, яка до цього часу розвивалась у рамках Програми сусідства „Польща – Білорусь – Україна 2004–2006” [2].

Головною метою Програми добросусідства є оптимізація координації між різними фінансовими інструментами в існуючих правових і фінансових рамках для досягнення таких цілей: сприяння стійкому економічному та суспільному розвитку в прикордонних областях, спільна робота з вирішення проблем у сфері захисту навколишнього середовища, охорони здоров'я, попередження правопорушень і боротьба з організованою злочинністю; забезпечення ефективного управління та безпеки кордонів, підтримка демократії на місцевому рівні.

Територія, на яку розповсюджувалась дія Програми INTERREG III/TACIS CBC, 2004–2006 р., охопила із польського боку такі територіальні одиниці: Білостоцько-Сувальська і Ломжинська (Підляське воєводство); Бяло-Підляська, Хелмсько-Замойська, Люблінська (Люблінське воєводство), Жешувсько-Тарнобжезька і Кросненсько-Перемишльська (Підкарпатське воєводство); а також адміністративні одиниці в Білорусі (Брестська, Мінська області (сім західних районів: М'ядель, Вілейка, Молодечно, Волжин, Столбци, Несвіч, Клецк) і Гродненська область) та в Україні (Львівська, Волинська, Закарпатська області) [3]. У програмі на 2007–2013 рр. до території, на яку поширюється дія програми, в Польщі додано підрегіон Остролецько-Сідлецький (у Мазовецькому воєводстві); у Білорусі – східна частина Мінської області; в Україні – Рівненська,

Тернопільська та Івано-Франківська області як прилеглі регіони.

Спільним органом управління програми Європейською комісією призначено Міністерство регіонального розвитку Республіки Польща. За участі уповноважених представників України, Білорусі та Республіки Польща визначено пріоритети програми, здійснено розподіл бюджету. Загальний бюджет програми складає 186,2 млн євро – найбільший обсяг серед 15 програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства [3].

Програма співробітництва спрямована на реалізацію трьох пріоритетних напрямків, кожен з яких охоплює ряд заходів.

Першим пріоритетом визначено підвищення конкурентоспроможності прикордонних регіонів шляхом модернізації і розвитку прикордонної інфраструктури. Заходи, реалізовані в рамках цього пріоритету, доповнюють завдання, які реалізуються Шенгенським фондом. У межах указанного пріоритету було передбачено такі заходи:

- модернізація і розвиток існуючої прикордонної транспортної мережі для підвищення її пропускнуої спроможності;

- розробка загальної прикордонної системи захисту навколишнього

- середовища; у рамках цього заходу передбачено модернізацію і розвиток систем водопостачання, створення та модернізацію місць для зберігання відходів та закриття нелегальних, оптимізацію процесів переробки відходів, створення охоронних територій та профілактику й усунення наслідків природних катастроф;

- розвиток бізнес-інфраструктури і туризму.

Другим пріоритетом визначено розвиток людських ресурсів й інституційного прикордонного співробітництва, включаючи безпеку на кордонах Європейського Союзу. Мета пріоритету полягає в забезпеченні соціально-економічної

діяльності та створенні нових робочих місць, що потребує регулярного і різноспрямованого співробітництва місцевих громад.

У межах цього пріоритету передбачено такі заходи: зміцнення прикордонного інституційного співробітництва і підвищення якості людських ресурсів; підтримка ініціатив місцевого населення.

Третій пріоритет – технічна допомога – містить такі заходи: управління, реалізація і контроль; інформація про програму, інформування громадськості, оцінка програми; показники моніторингу й оцінки [2].

Проектами, які здійснюються в межах Програми на сучасному етапі, є наступні:

- Любачув – Яворів: два потенціали, спільні можливості;
- Підземне місто: розвиток і популяризація транскордонного туризму шляхом створення транскордонного туристичного маршруту підземними шляхами Львова, Жешува, Любліна;

- Чиста вода в Бузькому лимані – транскордонна система водопостачання для Хрубешова і Володимира-Волинського;

- Відновлювані джерела енергії – спосіб поліпшення якості природного навколишнього середовища межах Любачівського повіту та Яворівського району;

- Підвищення ефективності системи транскордонного реагування на природні катаклізми: Томашув-Любельський – Жовква – Сокаль;

- Разом безпечніше;

- Розвиток транскордонної системи щодо управління природними катаклізмами українсько-польському кордоні;

- Спілкування без кордонів – створення транскордонної мережі туристичної інформації [2].

Висновок. Таким чином, програми регіонального розвитку, що фінансуються Європейським Союзом та мають транскордонний характер, є одним із чинників інтенсифікації транскордонного співробітництва між Україною та Польщею.

Свідченням цього є здійснення спільних транскордонних проектів по обидві сторони кордону. На сьогодні наймасштабнішою програмою, яка реалізується між Україною та Польщею, є Програма транскордонного співробітництва „Польща – Білорусь – Україна 2007–2013”.

Джерела:

1. Мікула Н. Розвиток транскордонного співробітництва України в умовах розширеного ЄС / Н. Мікула [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Desember/11.htm>.

2. Програма транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна 2007-2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pl-bl-ua.eu/upload/ua/PL-UA/ukr.pdf>.

3. Регіональне та транскордонне співробітництво між Україною та ЄС. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/47353.htm>.